

N:o 269.

Af herr **P. P. Waldenström**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder mot smittosam venerisk sjukdoms spridande genom äktenskap af personer, som äro med sådan sjukdom behäftade.*

Under de senaste årtiondena har uppmärksamheten alltmer riktats på en samhällsfara af synnerligen allvarlig art, nämligen könssjukdomarnas utbredning. För att hejda densamma har man vidtagit vissa åtgärder, bland annat den utan stöd af svensk lag genom polisförordningen reglementerade besiktningen af lösaktiga kvinnor.

I detta arbete för sjukdomens bekämpande synes man emellertid alldeles hafva förbisett en källa, från hvilken giftet sprider sig vida omkring till utsägligt lidande icke blott för de lastbara, utan äfven för tusen och åter tusen oskyldiga både män, kvinnor och barn. *Jag menar äktenskaps ingående af personer, som äro besmittade med veneriska sjukdomar.*

En af vårt lands mer framstående äldre läkare, f. d. öfverläkaren vid Sabbatsbergs sjukhus d:r Ivar Svensson säger i en uppsats i tidskriften Hälsovänneren n:o 19 år 1896 om denna sak bland annat följande:

»Till förekommande af det för en tillämnad make särdeles ödesbringande bedrägeri, som för en fullt frisk person kan medföra ohälsa och lidande för hela lifvet, en förtidig död, oförmåga till arbete, framfödande af vanlottade barn m. m., hafva statsmakterna knappast tagit något mått eller steg alls. Och dock lär erfarenheten, att det vid ingående af äktenskap hör till ordningen för dagen, att den ene kontrahenten bedrages i afseende på den andres hälsotillstånd. Hvarje

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 129 Häft. (N:o 269.)

läkare med större erfarenhet känner elände i massa, som helt och hållet har sin rot och upphof i en smittosam sjukdom, som omedelbart efter bröllopet öfverfördes af den ena maken till den andra.» — — —

»Huru många dystra bilder uppresa sig ej för min syn, när jag tänker på all den olycka, sorg och elände, som uppstått blott därigenom, att den ena af kontrahenterna vid äktenskaps ingående varit veneriskt sjuk.»

»Låt mig här antyda några af dem, hämtade ur verkliga lifvet. Se denna unga fru, som genast efter brölloppet smittades af sin man med syfilis, och som sedan i sin tur genom kyssande smittade 4 minderåriga syskon, en grannes och en släktings små barn, af hvilka senare ett genom diande öfverflyttade sjukdomen på sin moder. — Se denne särdeles starke och välbyggde, men tyvärr med syfilis behäftade man, hvars hustru väl själf gick fri från svårare sjukdom, men på hvars barn följderna af faderns sjukdom kunde läsas af den sakförståndige. — Se vidare den rike mannen, hvars hustru och barn förgäfves sökte hälsa vid brunnar och bad, utan att hustrun någonsin förstod, hvarför hon strax efter giftermålet förlorade hälsan, senare fick täta missfall och ännu senare framfödde några alltifrån födelsen ständigt sjukliga barn. — Se den där utmärkte, så högt af alla värderade och fint bildade mannen, som aldrig kom under fund med, att den unga vackra flicka, med hvilken han gifte sig af renaste kärlek, var veneriskt sjuk, att det var härpå, som hennes ständiga sjuklighet under äktenskapet berodde samt att det för honom så märkvärdiga, att han aldrig af sina sakförståndiga vänner kunde få en diagnos på hustruns lidande, ej, såsom han trodde, hade sin orsak i deras okunnighet, utan blott i deras önskan att ej göra honom förtviflad genom att taga honom ur sin villa om hustruns oskuld. — Se vidare bilden af den ännu ej tjuguariga fru, som för ej längesedan inställde sig hos mig för att förfråga sig angående ett sjukt knä, hvilket gjorde henne till invalid för lifstiden och som tydligen berodde därpå, att hon omedelbart efter brölloppet blifvit smittad med venerisk katarr, som hennes man ådragit sig ett halft år förut o. s. v.»

»Men hvarför längre fortsätta med ett hart nära ändlöst uppreparande af elände, som haft sin rot uti den ena partens vid giftermål samvetslöshet eller okunnighet i afseende på faran af att smitta maken!»

Men kunna då statsmakterna någonting uträtta gentemot detta onda? Såsom svar på denna fråga tillåter jag mig att hänvisa till de stadgar om hinder för äktenskaps ingående, som svensk lag innehåller

i G. B. kap. 2. De flesta af dessa hinder äro af ringa betydelse i jämförelse med här omhandlade sak. Smittosam venerisk sjukdom borde alltså upptagas i vår lag såsom bestämdt hinder för tillåtelse att ingå äktenskap. Så mycket mindre bör någon betänklighet däremot möta, som tillvaron af sådan sjukdom, om den efter äktenskapets ingående upptäckes, är enligt G. B. kap. 4 § 2 giltig anledning till äktenskaps återgång. Är det då icke mycket naturligare att göra hvad man kan för att förekomma ett sådant äktenskaps ingående än att medgifva dess upplösning, sedan den bedragna maken redan är smittad? Jo, för visso. Därhän torde det väl ock en gång komma.

Emellertid torde ej vara att tänka på en sådan åtgärd redan nu. Däremot synes det kunna låta sig göra att taga ett litet steg åt det hållet. Därom säger ofvan nämnda läkare i en ny uppsats i samma tidskrift bland annat följande:

»Det ofvan anförda torde vara nog för att motivera behörigheten af fordran på, att blifvande makar skola hafva kännedom om hvar-andras hälsotillstånd, innan deras förbund beseglas genom vigsel. Till detta ändamål böra båda förete betyg öfver kort tid före giftermålet undergången läkarebesiktning. Till yttermera visso samt till ledning och upplysning för den betyg afgifvande läkaren böra de äfven förete intyg öfver hvad en eller två trovärdiga nära bekanta till dem känna i afseende på deras hälsa.» — — — — —

»Ingen berättigad invändning synes alltså kunna göras mot här yrkade fordran på betyg af kompetent person öfver hälsotillståndet hos dem, som ämna gifta sig. — Allmänheten är redan van vid, att läkarebetyg ofta affordras personer, som önska förändring på ett eller annat sätt i sitt förhållande till samhället eller till enskilda personer. Så t. ex. erfordras läkarebetyg för män, som vilja blifva poliskonstaplar, skogvaktare m. m., och kvinnor blifva ej antagna såsom seminarie-, barnmorske-, sjuksköterske-, gymnastiklärarinne-elever, kunna ej heller få anställning vid telegrafverket, vid postsparbanken m. m. utan att hafva undergått läkarebesiktning. Det vore ett stort misstag att tro, att den nutida fordran på läkarebetyg minskat antalet af sökande till ofvan-nämnda eller andra befattningar af alla slag. Tvärtom är antalet af sökande till alla anställningar nu större än någonsin förr, och jag har aldrig försport, att fordran på läkarebetyg har afskräckt någon frisk person från sökande af en anställning. Vid de nu för tiden så vanliga lif försäkringarna erfordras ju särdeles noggrann läkareundersökning af de sökande, såväl män som kvinnor.» — — — — —

Sannolikt skall nödvändigheten för kontrahenterna att före vigsel förete intyg öfver sitt hälsotillstånd i någon mån verka inkräktande på antalet af äktenskap, men detta till fromma för såväl individerna som samhället. Sådana tillämnade äktenskap, som på grund af ofvan omtalade intyg ej gå i fullbordan, böra helst ej förekomma.»

På grund af ofvanstående tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, hvilka åtgärder som må kunna vidtagas till att förhindra smittosam venerisk sjukdoms spridande genom äktenskap af personer, som äro med sådan sjukdom behäftade, samt att Kungl. Maj:t må förelägga Riksdagen de förslag, som af sådan utredning kunna föranledas.

Stockholm den 19 april 1904.

P. Waldenström.